

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2001-2002

---

20 MAART 2002

Wetsvoorstel tot wijziging, wat de behandeling met vervangingsmiddelen betreft, van artikel 3 van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica

---

VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT
DOOR MEVROUW DE T' SERCLAES

De commissie voor de Justitie heeft het voorliggende wetsvoorstel behandeld tijdens haar vergaderingen van 5 en 26 februari en van 20 maart 2002.

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heer Dubié, voorzitter; mevrouw De Schamphelaere, de heer Istasse, de dames Kaçar, Leduc, de heren Mahoux, Monfils, mevrouw Nyssens, de heer Ramoudt, de dames Staveaux-Van Steenberghe, Taelman, de heer Vandenberghe, de dames Vanlerberghe en de T' Serclaes, rapporteur.

2. Plaatsvervangers : de heer Cornil, mevrouw De Roeck, de heer Galand en mevrouw van Kessel.

3. Andere senator : de heer Colla.

Zie :

Stukken van de Senaat :

2-131 - 1999/2000 :

Nr. 1 : Wetsvoorstel van mevrouw van Kessel en de heer Vandenberghe.

2-131 - 2001/2002 :

Nr. 2 : Advies van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2001-2002

---

20 MARS 2002

Proposition loi modifiant l'article 3 de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques en ce qui concerne les traitements de substitution

---

RAPPORT
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR MME DE T' SERCLAES

La Commission de la Justice a examiné la présente proposition de loi lors de ses réunions des 5 et 26 février, et 20 mars 2002.

Ont participé aux travaux de la commission :

1. Membres effectifs : M. Dubié, président; Mme De Schamphelaere, M. Istasse, Mmes Kaçar, Leduc, MM. Mahoux, Monfils, Mme Nyssens, M. Ramoudt, Mmes Staveaux-Van Steenberghe, Taelman, M. Vandenberghe, Mmes Vanlerberghe et de T' Serclaes, rapporteuse.

2. Membres suppléants : M. Cornil, Mme De Roeck, M. Galand et Mme van Kessel.

3. Autre sénateur : M. Colla.

Voir :

Documents du Sénat :

2-131 - 1999/2000 :

N° 1 : Proposition de loi de Mme van Kessel et de M. Vandenberghe.

2-131 - 2001/2002 :

N° 2 : Avis de la commission des Affaires sociales.

Bij de commissie was ook aanhangig een wetsvoorstel van de heer Mahoux c.s., strekkende tot de wettelijke erkenning van behandelingen met vervangingsmiddelen en tot wijziging van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontmettingsstoffen en antiseptica (stuk Senaat, nr. 2-11/1)(1).

De commissie heeft besloten om de bespreking te voeren op basis van het wetsvoorstel nr. 2-11/1 van de heer Mahoux c.s.

De bespreking heeft plaatsgevonden in aanwezigheid van de minister van Volksgezondheid en van de minister van Justitie.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE INDIENERS VAN HET WETSVOORSTEL

De heer Vandenberghe herinnert eraan dat er in september 1995 door de heer Lallemand c.s. een wetsvoorstel is ingediend strekkende tot de wettelijke erkenning van behandelingen met vervangingsmiddelen en tot wijziging van de wet van 24 februari 1921.

In verband met dezelfde problematiek hebben senator Foret, op 13 juli 1995 en senator Boutmans, op 30 november van datzelfde jaar een voorstel ingediend.

De bespreking van die wetsvoorstellen heeft veel tijd in beslag genomen en heeft geen resultaat opgeleverd, niet omdat de senatoren van slechte wil waren, maar omdat een deel van de meerderheid het niet eens was met de beslissingen van de toenmalige regering.

Op het niveau van de kabinetsraad bestond er immers een akkoord, dat heeft geleid tot het amendement dat de regering heeft ingediend op 19 maart 1996 om artikel 3 van de wet van 24 februari 1921 aan te vullen met het volgende lid:

«Op voordracht van de minister die de Volksgezondheid onder zijn bevoegdheid heeft, bepaalt de Koning, bij in Ministerraad overlegd besluit, de voorwaarden voor het verstrekken van een behandeling met vervangmiddelen. Deze voorwaarden hebben betrekking op:

1° de uitreiking en de toediening van het geneesmiddel;

2° het aantal patiënten dat per geneesheer in behandeling mag genomen worden;

3° de registratie van de behandeling door het ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu;

(1) Voor het verslag over dit wetsvoorstel, zie ook stuk Senaat, nr. 2-11/5.

La Commission était également saisie d'une proposition de loi de M. Mahoux et consorts visant à la reconnaissance légale des traitements de substitution et modifiant la loi du 24 février 1921 concernant le trafic de substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques (doc. Sénat, n° 2-11/1)(1).

Elle a décidé de prendre pour base de la discussion la proposition de loi n° 2-11/1 de M. Mahoux et consorts.

La discussion a eu lieu en présence de la ministre de la Santé publique et du ministre de la Justice.

1. EXPOSÉ INTRODUCTIF DES AUTEURS DE LA PROPOSITION DE LOI

M. Vandenberghe rappelle qu'en septembre 1995, une proposition de loi tendant à la reconnaissance légale des traitements de substitution et à la modification de la loi du 24 février 1921 était déposée par M. Lallemand et consorts.

Des propositions de loi relatives à la même problématique avaient été déposées par le sénateur Foret, le 13 juillet 1995, et par le sénateur Boutmans, le 30 novembre de la même année.

La discussion de ces propositions de loi a été longue, et n'a pas abouti, non en raison de la mauvaise volonté des sénateurs, mais à cause du désaccord d'une partie de la majorité avec les décisions du gouvernement de l'époque.

Au niveau du conseil de cabinets, il existait en effet un accord qui a donné lieu à l'amendement du gouvernement déposé le 19 mars 1996, qui proposait de compléter l'article 3 de la loi du 24 février 1921 par l'alinéa suivant:

«Le Roi, sur proposition du ministre qui a la Santé publique dans ses attributions, détermine par arrêté délibéré en Conseil des ministres, les conditions de dispensation d'un traitement de substitution. Ces conditions concernent:

1° la délivrance et l'administration du médicament;

2° le nombre des patients pouvant être pris en charge, par médecin;

3° l'enregistrement du traitement par le ministère des Affaires sociales, de la Santé publique et de l'Environnement;

(1) Pour le rapport relatif à cette proposition de loi, voir également doc. Sénat, n° 2-11/5.

4° de begeleiding van de behandeling en de navorming van de geneesheer;

5° de relatie die de voorschrijvende arts aangaat met een gespecialiseerd centrum.»

De verantwoording van dit amendement verwijst naar de «consensusconferentie», waarvan reeds eerder sprake.

De toenmalige commissie voor de Justitie en de commissie voor de Sociale Aangelegenheden hebben vervolgens gevraagd wat er in het uitvoeringsbesluit zou staan over de nieuwe bepaling in artikel 3.

Op 22 maart 1996 heeft de voorzitter van de commissie voor de Justitie verslag uitgebracht over de vergadering van de Ministerraad van 9 februari 1996 en over het ontworpen koninklijk besluit in kwestie.

Dit ontwerp, dat 17 artikelen bevatte, moest voorgelegd worden aan de Raad van State.

De hierin vermelde uitgangspunten vormen het onderwerp van het door mevrouw van Kessel en spreker ingediende wetsvoorstel. Zij berusten op de overweging dat ook medische handelingen onderworpen zijn aan de wet.

Het is een oud strijdpunt tussen juristen en artsen, waarbij laatstgenoemden menen dat omdat zij medische handelingen verrichten, zij zich in een niet-juridische ruimte bewegen waar zij vrij kunnen beslissen, en dat zij die een oordeel vellen over hun handelingen, een aanslag zouden plegen op de menselijke kant van hun beroep en op de gezondheidszorg zelf.

Deze zienswijze, die vroeger op een zekere aanhang kon rekenen, is achterhaald en wordt alleszins niet meer gedeeld door de rechtspraak. De regering zelf heeft trouwens een wetsontwerp ingediend betreffende de rechten van de patiënt. Daaruit blijkt dat geneeskundige beslissingen niet langer boven alle gerechtelijke controle staan.

Dit blijkt tevens uit de vele koninklijke besluiten, reglementen en beroepsregels die de arts verplichten bepaalde voorzorgen te nemen, zowel in het algemeen als voor welbepaalde medische handelingen.

Spreker herinnert eraan dat hij ooit een arts verdedigd heeft die vervangingsmiddelen voorschreef. Bij die gelegenheid heeft hij in de internationale literatuur kunnen vaststellen aan hoeveel voorwaarden een dergelijk voorschrift moet voldoen, onder meer in de Verenigde Staten, om het probleem te omschrijven en op te lossen en terzelfder tijd de gezondheid te beschermen en misbruiken vanwege de patiënt te voorkomen.

Het verschijnsel van de «medische shopping», waarbij de patiënt het vervangingsmiddel als een drug gebruikt, is genoegzaam bekend.

Vandaar dat het wetsvoorstel van spreker (alsook de tekst die ontstaan is uit de voormalige consensus)

4° l'accompagnement du traitement et la formation continue du médecin;

5° la relation que le médecin prescripteur établit avec un centre spécialisé.»

La justification de l'amendement se réfère à la «Conférence de consensus» dont il a déjà été question.

Les commissions de la Justice et des Affaires sociales de l'époque ont alors demandé quel serait le contenu de l'arrêté royal d'exécution de cette nouvelle disposition de l'article 3.

Le 22 mars 1996, le président de la commission de la Justice a fait rapport de la réunion du Conseil des ministres du 9 février 1996 et du projet d'arrêté royal en question.

Celui-ci, qui comportait 17 articles, devait être soumis au Conseil d'État.

Les points de départ qui y sont mentionnés font l'objet de la proposition de loi déposée par Mme van Kessel et l'orateur. Ils sont justifiés par la considération que les actes des médecins sont eux aussi soumis à la loi.

C'est un vieux sujet de discussion entre juristes et médecins, ces derniers estimant que, parce qu'ils agissent en matière de santé, ils se situent dans un espace non-juridique où ils peuvent décider librement, et que ceux qui porteraient un jugement sur leurs actes, porteraient atteinte à l'humanisme ou à la préservation de la santé.

Cette conception des choses, qui a été défendue à une certaine époque, n'est plus actuelle et n'est en tout cas plus suivie par la jurisprudence. Le gouvernement lui-même a d'ailleurs déposé un projet de loi relatif aux droits du patient, qui montre que les décisions médicales ne sont plus à l'abri d'un contrôle judiciaire.

Cela résulte aussi des nombreux arrêtés royaux et réglementaires, des normes déontologiques et règles qui imposent au médecin une obligation particulière de précaution, tant de façon générale qu'à propos de certains actes médicaux particuliers.

L'orateur rappelle qu'il a, en son temps, défendu un médecin prescripteur de traitements de substitution. Il a, à cette occasion, pu constater, dans l'ensemble de la littérature internationale sur le sujet, combien les conditions qui entourent cette prescription sont importantes, notamment aux États-Unis, pour approcher et résoudre le problème, en protégeant la santé, mais aussi en évitant les abus par le patient.

En effet, on connaît bien le phénomène du shopping médical, où le patient utilise le produit de substitution comme une drogue.

D'où la nécessité de fixer des conditions comme le fait la proposition de loi de l'orateur (et comme le

dergelijke voorwaarden vaststelt, waarbij de Koning verplicht is — en niet gewoon de mogelijkheid heeft — de nodige besluiten hiervoor te treffen.

Wegens het verslavingsgevaar dat aan de vervangingsmiddelen verbonden is en dat van een heel andere aard is dan voor sommige andere geneesmiddelen, zijn heel wat voorzorgsmaatregelen en een bijzondere voorzichtigheid geboden. Tevens moet worden voorzien in een collectieve begeleiding en bovendien moet iemand voor het afgeven van dergelijke middelen verantwoordelijk zijn en ze ook registreren.

Het voorstel van spreker en van mevrouw van Kessel gaat in die richting. Mevrouw van Kessel had overigens reeds een soortgelijke tekst ingediend in de Kamer tijdens de vorige zittingsperiode.

Mevrouw van Kessel onderstreept dat haar fractie een wetsvoorstel heeft ingediend, net als tijdens de vorige zittingsperiode, omdat zij van mening was dat een wettelijk kader belangrijk is en dat er randvoorwaarden voor de behandeling met vervangingsmiddelen moeten worden geformuleerd.

Uit de « consensusconferentie » blijkt dat het succes van een behandeling met methadon ook afhangt van dergelijke voorwaarden en niet alleen van de toediening van het product als dusdanig.

Op dit punt is spreekster het niet eens met de heer Mahoux, die de toediening van methadon gelijkstelt met de toediening van een ander geneesmiddel.

Methadon kan maar worden voorgeschreven indien voldaan is aan specifieke voorwaarden die staan opgesomd in het amendement dat door de fractie van spreekster is ingediend, en die onder meer betrekking hebben op de registratie en de relatie van de voorschrijvende arts met een gespecialiseerd centrum.

Spreekster verwijst overigens naar de recente actualiteit, waaruit blijkt dat de ouders, in overleg met de vrederechter, beslist hebben dat jongeren moeten worden opgevangen — alsmede naar het werkbezoek van de Kamercommissie voor de Justitie aan Nederland, waar de manier waarop methadon wordt voorgeschreven werkelijk indrukwekkend is.

Men werkt er immers in netwerkverband en de behandeling is de gelegenheid bij uitstek om met de verslaafde in contact te komen.

Spreekster meent dat men die kans om dit contact tot stand te brengen niet mag laten ontglippen.

faisait aussi le texte issu du consensus passé), le Roi ayant l'obligation — et non la simple faculté — de prendre les arrêtés nécessaires à cet encadrement.

C'est en raison du degré de danger et de risque d'accoutumance que présentent les moyens de substitution, et qui sont d'une toute autre nature que pour certaines autres médications, que des précautions et une prudence particulière s'imposent et qu'il faut s'assurer d'un accompagnement collectif, d'une responsabilité et d'un enregistrement en la matière.

C'est dans ce sens que va la proposition de l'orateur et de Mme van Kessel. Celle-ci avait d'ailleurs déjà déposé un texte similaire à la Chambre, lors de la précédente législature.

Mme van Kessel souligne que son groupe a déposé une proposition de loi, comme il l'avait fait lors de la précédente législature, parce qu'il estimait important qu'un cadre légal existe, et que des conditions connexes à l'administration d'un traitement de substitution soient formulées.

Il résulte de la Conférence de consensus que le succès d'un traitement à la méthadone dépend aussi de telles conditions, et pas seulement de l'administration du produit comme telle.

En ce sens, l'oratrice ne partage pas le point de vue de M. Mahoux, qui assimile l'administration de méthadone à celle d'un autre médicament.

La prescription de méthadone doit être assortie de conditions spécifiques, énoncées dans l'amendement déposé par le groupe de l'intervenante, et qui sont notamment l'enregistrement, et le fait pour le médecin de travailler en relation avec un centre spécialisé.

L'intervenante se réfère par ailleurs à l'actualité récente — où il est question d'une prise en charge obligatoire des jeunes, décidée par les parents en concertation avec le juge de paix — ainsi qu'à la visite rendue par la commission de la Justice de la Chambre aux Pays-Bas, où la manière de prescrire de la méthadone est impressionnante.

En effet, on y travaille en réseau, et le traitement est l'occasion d'entrer en contact avec le toxicomane.

L'intervenante estime que l'on ne peut laisser échapper cette chance d'établir un tel contact.

II. BESPREKING

Zie stuk Senaat nr. 2-11/5.

*
* *

Door de goedkeuring van het wetsvoorstel nr. 2-11/1 van de heer Mahoux c.s., is het voorliggende wetsvoorstel overbodig geworden.

Dit verslag wordt eenparig goedgekeurd door de 9 aanwezige leden.

De rapporteur,

Nathalie de T' SERCLAES.

De voorzitter,

Josy DUBIÉ.

II. DISCUSSION

Voir doc. Sénat n° 2-11/5.

*
* *

Par suite de l'adoption de la proposition de loi n° 2-11/1 de M. Mahoux et consorts, la présente proposition de loi devient sans objet.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 9 membres présents.

La rapporteuse,

Nathalie de T' SERCLAES.

Le président,

Josy DUBIÉ.